

Motion till riksdagen 2008/09: MJ497

av Ulf Holm (mp)

Fiskerikontrollen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av förbättrad statistik över andelen överträdelser mot fiskeribestämmelser som resulterar i påföljd och förbättrade uppgifter om skälen till att överträdelser inte leder till påföljd.

Bakgrund

Politiska beslutsfattare runt om Östersjön och Nordsjön beviljar regelmässigt sina länder alltför höga fiskerättigheter (kvoter) i de årliga fiskeriförhandlingarna. För den viktiga kommersiella arten torsken ligger kvoterna för den östra delen av Östersjön (öster om Bornholm) långt över rekommendationerna från forskarna vid ICES. Det hämmar det utarmade torskbeståndet från att återhämta sig. Ändå räcker inte kvoterna till för en överdimensionerad fiskeflotta. Resultatet är dålig lönsamhet och en stark frestelse att bryta mot fiskeribestämmelserna.

Bristande fiskerikontroll är ett erkänt problem i Östersjöregionen. Från vissa håll har därför knutits stora förhoppningar till att EU nu fått fyra nya medlemsstater i sydöstra Östersjön. Man har hoppats att detta ska ge bättre förutsättningar för fiskerikontroll. En viktig del av förra årets förhandling om fisket i Östersjön, den första med de nya medlemsländerna inom EU, var också en satsning på förstärkt fiskekontroll.

Medlemskap i EU ger inte automatiskt förbättringar. Ett uppmärksammat fall om Frankrikes bristande fiskerikontroll avgjordes först efter 15 år.

Fel! Okänt namn

Utvärdering av svensk fiskerikontroll

2001 utvärderade EU den svenska fiskerikontrollen. Utvärderingen utmynnade i en svidande kritik mot den svenska fiskekontrollen på flera punkter. Slutklämmen är värd att citeras, då analysen och slutsatsen är klara trots diplomatiska formuleringar:

Brottmålsförfarandet i bruk för sanktioneringen av fiskeöverträdelser lider av en klar brist på effektivitet; även om upptäckta överträdelser i allmänhet blir anmälda till polismyndigheter och vidare till lokala åklagare, förefaller ytterst få av dem, om ens några, ha överlämnats till domstolssystemet under den här behandlade tidsrymden. Svenska myndigheter har inte försett kommissionen med mera noggranna uppgifter om mängden av verkligen sanktionerade fall; det har dock förblivit oomtvistat att denna mängd har stannat på en högst blygsam nivå t.o.m. under de senaste åren. Det kan såtillvida inte garanteras, att det nuvarande sanktioneringssystemet skulle ha någon större avskräckande effekt.

EG-kommissionen är vidare oroad över att Sverige brister i sin del av kontrollen av EU:s fiskeripolitik, varför problemen inte bara är en svensk angelägenhet. Det finns anledning att misstänka att systemet fungerar särskilt dåligt vad gäller fiskare från andra länder. Om man inte kan hålla kvar ett fartyg under tiden utredning pågår, finns en risk att myndigheterna utgår ifrån att fartygsansvariga inte återvänder till Sverige för att få sin påföljd. Det är inte förvånande om de olika rättsinstanserna i så fall inte prioriterar dessa ärenden. Men det är både märkligt och beklagligt att systemet fungerar så dåligt, med tanke på klagomålen från svenska fiskare mot fuskande fiskare från andra länder.

Trots att det gått ett antal år sedan EG-kommissionens översyn består det strukturella problemet. Utredningen om fiskerikontrollen (SOU 2005:27) konstaterar att det tycks finnas stora problem i den svenska fiskerikontrollen. Utredningen redovisar en svårighet att få fram uppgifter om antal överträdelser som lett till påföljd inom rimlig tid. Utan ordentlig information är det svårt att göra bra analyser eller bedöma om systemet fungerar. Utredningen har avstått ifrån att utvärdera hanteringen av fiskemål i de senare leden. Men dess skrivningar är förenliga med EG-kommissionens analys.

Bättre statistik, bättre åtgärder

Undermålig svensk fiskerikontroll undergräver Sveriges möjligheter att kräva förbättringar i andra länder. Miljöpartiet finner det beklagligt och något märkligt att EG-kommissionen presterar en tydligare analys av problemen kring svensk fiskerikontroll än den statliga utredningen och de statliga myndigheterna. Det är inte acceptabelt att myndigheternas uppföljning av vad som händer med målen är så dålig: ingen statistik, ingen tydlig problembild, ingen analys, inga åtgärder.

Fel! Okänt namn på

Miljöpartiet har tidigare år bett riksdagens utredningstjänst ta fram färskas uppgifter om antalet överträdelser som lett till påföljd. Uppgifterna som erhållits från Kustbevakningen ger vid handen följande. Under år 2003 fanns 44 rapporterade överträdelser avseende regler om fiske i Kustbevakningens södra region. Av dessa har 4 eller 5 (eller ca 10 %) resulterat i någon form av påföljd. 31 fall, nästan tre fjärdedelar, är fortfarande under utredning, oftast av polisen. Sju av överträdelserna klassades som "fiske utan lic i EU-zon". Av dessa har 2 hittills resulterat i påföljd.

Andra ej direkt jämförbara uppgifter har också erhållits från Kustbevakningens västra region. Av dessa framgår att det år 2003 fanns 117 rapporterade fall. Av dessa har 24–27 resulterat i dom. Övriga klassas som "nedlagda/osäkra".

Dessa långa utredningstider är orimliga, särskilt vad gäller utländska fartyg. Det ligger nära till hands att tro att utredningar försvåras av att utländska fartyg åker iväg. Överträdelser som utretts i över ett år kan i stor utsträckning förväntas resultera i nedläggning. Systemet kan antas vara demoraliserande för inblandade i alla led, från Kustbevakningen till polisen, åklagare och domstol.

Jag anser att Kustbevakningen bör få i uppdrag att årligen följa upp och tydligt rapportera vad som har hänt med upptäckta överträdelser. Vidare bör Kustbevakningen eller annan lämplig myndighet, t.ex. respektive länsstyrelse, ange skälen till att ärenden har så långa utredningstider.

Stockholm den 7 oktober 2008

Ulf Holm (mp)